

TAUNO VAHTER

**PIKAAJALINE
KOKKUSAAMINE**

Toimetanud Maia Tammjärv
Korrektuur Kai-Riin Meri
Kujundanud Villu Koskaru
Kaanepilt Sirly Oder

Raamatu avaldamist on toetanud Eesti Kultuurkapital
© Tauno Vahter ja Tänapäev, 2020

ISBN 978-9949-85-879-8

Trükitud OÜ Greif trükikojas
www.tnp.ee

SISUKORD

7	Pikaajaline kokkusaamine
15	Värske kala
31	Sardell
37	Intsident 43. lasteaias
51	Kolm väikest sõna
65	Kõik laigid ma annaksin sulle
73	Bordelli likvideerimine
83	1 mm
93	Kullast südamega tüdruk
105	Murelaps
113	Loetumad uudised
129	Urmas läheb koopasse
137	Proua Fischer vihastab
147	Surm uusaastal
161	Taevas Tartu kohal

PIKAAJALINE KOKKUSAAMINE

Anna Abruzova istus raudteejaama kassas ja nentis rahulolevalt, et kell oli siiski natuke edasi roomanud. Päeva viimane rong oli juba ees, selle väljumiseni oli jäänud veel vaid viis minutit. Neljapäeva õhtu, kes siin ikka linna sõidab. Abruzova võttis termose, kallas veel leige magusa teepära topsi ja vaatas läbi akna, kuidas kolm kassi sõid jaama ees mingist kausist raipeid. Homme peab jälle koristajale pasunasse andma, et kõik kevadkassid ei harjuks jaama ees jõuramas käima. Üks nägi välja nagu kohev angoora, võib-olla mõne sügisel suvilarahva poolt ula alla jäetud lemmiku järeltulija? Üks kääksatas ja Abruzova märkas, et kassale lähenesid umbes kolmekümnesed mees ja naine.

„23.34 Tallinna, kaks,” küsis soniga noormees.

„Ega täna muud enam menüüs ei olegi!” ühmas Abruzova ja viskas luugi vahelt kaks papist piletit ja vahetusraha. Noormees

tänas ja paar läks kiirelt rongile. Abruzova mõtles hetke, et need ei paistnud olevat suvilaomanike seast, aga märkaski juba noormehe pruuni mahukat nahast sumadani ja taipas. Tsoonist, nunuh! Kas nii hilja lastakse veel välja? Abruzova kehtas õlgu, vaatas veel korra kella, märkis lõppsumma, keeras karbi lukku ja lõi luugi kinni. Lauakalender näitas 2. maid 1974.

Noored astusid rongi ja istusid vaikides tagumisse vagunisse, kus peale nende istus veel üksnes mantlisse tõmbunud vanamees, kes ei tundunud päris kaine.

„Esimese asjana lähen ma kodus pessu. Seal jääb mingi imeplik lõhn külge... voodipesu... ja põrandapesulapid... isegi noad ja kahvlid,” ütles naine vaikselt mehele.

„Ma tean. Aga mine parem homme, ära hakka ema üles ajama.”

„Sa tead, et ta niikuinii ei maga. Hakkab küsima, miks me nii hilja tuleme, kus te käisite...”

Mees noogutas. „Aja minu süüks. Ütle, et ma tahtsin linna peal jalutada.” See ei olnudki päris vale, sest nad olid tõesti pool päeva metsa ja suvilate vahel jalutanud.

„Ja siis sa tead küll, mis ta küsib. Kuidas Arturil läheb, kas tal on kõik hästi, milline ta on? Aga kust mina tean, milline ta on? Ma ei saa enam ammu aru. Ja niikuinii küsib, et kas nüüd läks õnneks...”

„Kuss...” viipas mees vaigistavalt ja vaatas murelikult paar pinki edasi istuva mehe poole, kes ei paistnud neist huvituvat. „Ära hakka siin... kuradi isa, kõik on tema süü...”

Kristel vihkas vangla lõhna, sealseid pilke ja kõledaid ruume, aga esimest korda külla minnes oli temas veel olnud lootust, et midagi on nende vahel veel vana moodi. Nad olid kiiruga

abiellunud, et kvalifitseeruda pikaajalise kokkusaamise loa saamiseks. Sellise loa võis saada kuni kolmeks päevaks kaks korda aastas, juhul kui vangladirektor lubas. Ta viidi tagasihoidlikku laia kušetiga tuppa, kus olid mõned hädapärased mööblitükid ning lukus üks. Mõne aja pärast toodi sinna ka Artur. Neil läks terve päev, et kohmetusest üle saada. Kristelil oli kaasas suur kott, kus peale riiete ja pesemisvahendite oli kodust kaasa võetud toitu. Artur vaatas suurt nahast kotti ja küsis, kuidas Kristel jõudis selle kohale tassida. Andres aitas.

„Ahah,” ütles Artur ja miski tema silmades läigatas, aga ta ei öelnud rohkem midagi. Kristel hakkas teema mujale juhtimiseks rääkima, kuidas kõik ajalehte pakitud asjad olid väravas ükshaaval lahti võetud ja läbi uuritud ning purkidel kaaned maha keeratud, et kontrollida, ega seal alkoholi pole. Passipilti vaadati tükk aega, Kristelil olid nooremana pikemad juuksed olnud, ja ta küsis, miks peaks keegi tahtma teise inimese asemel vanglasse tulla? Valvur oli seda küsimust nagu oodanud ja hakkas seletama, et neil tuleb kõike ette. Hiljuti oli ühes kaugemas laagris käinud naine oma abikaasal külas, aga kuna neil „seal” passi üldse kõigil ei ole, oli ta saabunud rajoonikomitee tõendiga oma isiku kohta – ja valvur tundis ära, et see naine on juba kellelgi teisel külas käinud. Valvur saatis siis naise kontrolliks hoopis teise vangi juurde ja kui see mehele ikka kaela langes, kukuti omadega vahele. Naine oli kaup, mida üks vang võis teisele võla katteks edasi müüa. Kristel küsis Arturilt, millega neil vanglas kaubeldakse, aga Artur ei vastanud midagi. Kolmandal korral oli Arturi käele tekkinud tätoveering, mis kujutas maskiga timukat. Kristel võpatas seda nähes, kuid ei öelnud midagi.

Kui Kristel vanglast tagasi tuli, ootas Andres teda alati värava juures, võttis koti ja nad läksid koos linna. Nad elasid koos Andrese ja Arturi ema juures, kes nad iga kord küsimustega üle külvast, aga ise kunagi vanglas poega vaatamas ei käinud.

„Mina oma jalga sinna ei tõsta, kus minu poega süütult kinni hoitakse,” ütles vana kooli pedagoog. Elvi Kiisk töötas kolmekümnendat aastat inglise keele õpetajana ning oli tuntud range ja täpse naisena. Mõnevõrra vähem oli neid, kes teadsid, et Elvi Kiisk oli kuni üle-eelmise aastani, kokku kakskümmend aastat, regulaarselt oma abikaasa käest peksa saanud.

August Kiisk kukkus oma poja tõukest üllatavalt kergelt, lõi pea vastu aknalaua nurka ja suri samal õhtul haiglas meelemärgusele tulemata.

„Artur, kuula nüüd hoolega. Andres ei pea vanglas vastu,” ütles ema poiste ees enne kui kiirabi ja miilits kohale jõudsid. Viis aastat, kergendavatele asjaoludele lisandusid varasemad kaklused.

Elvi Kiisk küsis pärast iga Kristeli vanglaskäiku päevade kaupa, kas tal on uudiseid. Kui Kristel saab lapse, võiks Artur esitada palve erakorraliste asjaolude tõttu ennetähtaegseks vabastamiseks, kuigi seegi polnud kindel. Tema murelaps saaks koju tagasi.

„Ma ei jaksa talle iga päev sama vastata,” ütles Kristel Andresele, kui rong Keila peatusel lähenedes pidurdas. Andres ei öelnud midagi, ainult noogutas tal kätt hoides.

Keegi avas järsu liigutusega ukse ja sisse vajus seltskond jutukaid ja ilmselgelt ülemeelikus tujus inimesi, kes rääkisid võõras keeles ja nägid eksootilised välja. Kogu kuuene seltskond potsatas noortest üle vahekäigu pinkidele. Nende järel

saabus veel üks joviaalsema kõnnakuga puhvaikas meesterahvas, kes märkas Vasalemmast tulnud mantlis vanameest ja nõksas teda õlast: „Marguss, linna lähed?” Vanamees tõstis hetkeks pea ja noogutas.

Lõbus seltskond, kes oli istunud tihedalt kahele pingile, rääkis midagi kiirelt arusaamatus keeles. Kaherealises mantlis habetunud noorem mees võttis taskust välja pudeli Vana Tallinnat ja ulatas selle oma kaaslastele.

„Vaata kilisid!” kommenteeris Keilas peale tulnud puhvaika Marguseks kutsutule. „Proosit!” žestikuleeris ta põialt näidates nende poole. Seltskond naeris ja näitas pöidlaid vastu ning üks mustade juustega noorem mees ulatas naeratades pudeli puhvaika poole, kes sellest rõõmsalt punnsuutäie võttis ja ka sõbrale ulatas.

„Silmad on nagu hiirevitud, aga ikka tublid poisid need hiinlased! Spassibo, Kitai!” seletas jope.

„Meie külalised on siiski jaapanlased,” teatas selle peale sama seltskonna noorem habemik vene keeles.

„Olgu või tšuktsid, aga vaadaku, et kontrolörile vahele ei jää,” irvitas puhvaika ja võttis pudeli väsinud kaaslase käest tagasi. Noored nende selja taga vaatasid toimuvat vaikides.

„Kuule, kuule, küsi neilt mõni jaapani anekdoot!” sai puhvaika julgust juurde. Jaapanlaste seltskonna habemik muigas, aga tõlkis küsimuse teistele ära, mille peale pudeli tagasi saanud seltskond veel rohkem naerma hakkas. Eksootilise grupi ainus naine rääkis midagi üsna pikalt habemikule ning see tõlkis: „Kalur leidis mere äärest lapsed, kes väntsutasid kilpkonna. Kui kalur lapsed ära ajas, tuli merest suur kilpkonn, kes ütles, et päästetud kilpkonn oli merekuninga tütar. Tänutäheks viis

ta kaluri kaasa oma riiki, kus see viibis kolm päeva, kuni hakkas kodu igatsema. Printsess andis talle kojuminekul kingituseks kaasa karbi, kuhu aga keelas sisse vaadata. Kui kalur koju jõudis, avastas ta, et keegi ei tundnud teda. Möödunud oli kolmsada aastat ja kõik tuttavad olid ammu surnud. Kalur vaatas meelega kaasa antud karpi sisse ja jäi paugupealt vanaks ja küüru – seal oli peidus olnud tema vanadus.”

„Kuulge, see ei ole anekdoot! Anekdoot on naljakas,” protesteeris vatijope. „Anekdoot on selline nagu, noh, Stalin ütleb enne Berliini lahingut Žukovile: „Hea plaan, seltsimees Žukov, aga küsime kõigepealt, mida arvab selle kohta polkovnik Brežnev!”” Puhvaika müristas ise naerda, habemik krimpsutas natuke nägu, aga naeris siiski ja tõlkis selle siis jaapanlastele ära, seletas veel midagi juurde ja sai vastuseks paar mühatust, mis võisid olla kõigest viisakusest.

„Mida ütles Brežnev pärast Ceaușescuga kohtumist? Ise suur mees, aga suudelda ei oska!”

Pikk vanem jaapanlane naeris selle peale juba valjemalt ja rääkis midagi habemikule. „Ükskord jäi lapseootel naine mägedes pimedada peale ning tal algas sünnitus. Äkitselt ilmus kuskilt vana naine, kes pakkus talle sünnitusel abi – aga kui laps oli sündinud, muutus vana naine koletiseks, kes sõi lapse ära, sest see andis talle jõudu!”

„Gospodi! Kas neil on kõik lood nii jubedad, päris anekdoote üldse ei ole?” päris jope. Vanem mees kuulas tõlget, noogutas ägedalt ja seletas veel midagi.

„Ma mõtlen praegu hoopis ühele vanale loole valitsejast kolme pojaga. Ta kutsus pojad enne surma enda juurde ja murdis ükshaaval puruks kolm noolt. Aga kui ta pani nooled

kimpu, siis ta neid puruks murda ei jõudnud. Pojad andis ta pantvangina kasvatada oma vastastele, et need tema valdusi sel ajal ei ründaks, aga kui pärimiseks läks, siis ei hoidnud pojad kokku, vaid hakkasid eraldi sõdima ja ei kuulanud isa õpetust. Ma tahaks sellest kunagi filmi teha.”

„Nagu „Kuningas Lear”,” ütles nüüd vahele kogu juttu kuulanud Andres.

Vanamees kuulis ja jäi seda kordama: „Jah, jah... „Kuningas Lear”.” Habemik vaatas Andrese poole ja pakkus küsivalt Vana Tallinna pudelit, aga Andres lõi käega. Vanamees jäi aknast välja pimedusse vaadates midagi omaette pomisema.

Linnale lähenedes kogunes peatustest rongi tasapisi veel rahvast ja kõik jäid vaiksemaks.

Kui Andres ja Kristel Lillekülas väljusid, noogutas vanem mees neile ja hüüdis järele: „King Lear!” mis kõlas küll rohkem „rear”.

Andrese ema ootas saabujaid köögis ja küsis kõik ootuspärased küsimused.

„Võib-olla seekord õnnestus,” ütles ta enne oma tuppaminekut vaikselt Kristelile. Noored istusid veel tükk aega vaikides laua taga, kuni naine võttis kapist tabletilehe kirjaga Infecundin. Ta vajutas välja pilli number 16 ja neelas selle kruusitäie veega alla.

Samal ajal jõudis Balti Jaamast taksod võtnud seltskond hämaras Russalka juurde, kus pisut aega merd vaadati. Habemik viskas tühja Vana Tallinna pudeli prügikasti ja võttis lokkis juustega naisel ümbert kinni. „Ma tahaksin sellist valgust jäädvustada,” ütles vanem pikk mees.

„Jah, Kurosawa-san,” noogutas teine.